

RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

Uvođenje rodno odgovornog budžetiranja u Republici Srbiji
2008 - 2018



“NEJEDNAKOST, kako se ispostavilo, nije ekonomska nužnost, već JE PITANJE LOŠEG DIZAJNA.”

Kejt Rouort

Na desetogodišnjicu od početka uvođenja rodno odgovornog budžetiranja (ROB) u Republici Srbiji, postoji mnogo razloga za zadovoljstvo. ROB je postao sastavni deo Zakona o budžetskom sistemu čime su obuhvaćene institucije na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou. Postepeno uvođenje ove nove prakse u procese kreiranja, finansiranja, sprovođenja i praćenja javnih politika podržavaju nacionalni, pokrajinski i lokalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost. Procesom upravljaju Ministarstvo finansija, Pokrajinski sekretarijat za finansije i načelnici finansija uz tehničku i ekspertsku podršku UN Women, Agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena.

Iskustvo Srbije je pokazalo da uvođenje rodno odgovornog budžetiranja, kao značajne promene usmerene na jačanje rodne ravnopravnosti, mora da bude postepeno i kontinuirano, kako bi dovelo do održivih rezultata. Taj kontinuitet podrazumeva tehničku podršku svim institucijama tokom cele godine, od momenta donošenja godišnjeg Plana uvođenja ROB-a, do usvajanja budžeta za narednu godinu. Osobe koje pružaju tehničku podršku moraju da imaju široka znanja iz oblasti rodne ravnopravnosti kao i programskog budžetiranja, da sagledavaju probleme kroz prizmu različitih sektora u društvu, i da daju jasne smernice i praktične savete za uvođenje ROB-a za državne službenike/ce.

Definicija ROB-a iz Zakona o budžetskom sistemu, Član 2, Stav 58v:

Rodno odgovorno budžetiranje predstavlja uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces, što podrazumeva rodnu analizu budžeta i restrukturiranje prihoda i rashoda sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

Budžetski ciljevi, Zakon o budžetskom sistemu, Član 4:

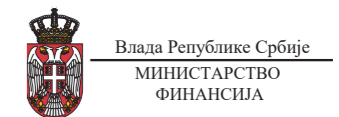
Budžetski sistem treba da ostvari sledeće ciljeve, i to: 4) alokacijsku efikasnost koja podrazumeva raspoređivanje sredstava budžeta sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

KLJUČNI AKTERI

- ° **Ministarstvo finansija Republike Srbije**
- ° **Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije**
- ° **Pokrajinski sekretarijat za finansije AP Vojvodine**
- ° **Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova AP Vojvodine**
- ° **Ženska parlamentarna mreža, Narodna skupština Republike Srbije**
- ° **Ženska parlamentarna mreža, Skupština AP Vojvodine**
- ° **Stalna konferencija gradova i opština (SKGO)**
- ° **Mreža lokalnih ženskih organizacija civilnog društva i stručnjakinje za rodnu ravnopravnost**
- ° **Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena UN Women**

ROB PROPRATNA DOKUMENTA

- ° **Zakon o budžetskom sistemu**
- ° **Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost 2016-2020**
- ° **Rodno-osetljive budžetske instrukcije**
- ° **Godišnji Plan uvođenja ROB-a u postupak pripreme i donošenja budžeta koji donose ministar finansija i pokrajinski sekretar za finansije**
- ° **Kalendar ROB-a**
- ° **Godišnji izveštaj o uvođenju ROB-a sa preporukama za dalje unapređenje procesa**
- ° **Priručnik za rodno odgovorno budžetiranje**
- ° **Uputstvo i koraci za izradu sektorske rodne analize**



10 GODINA OD UVOĐENJA ROB-A U SRBIJI

2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015

Pripremni rad i pilot projekti iz oblasti ROB-a u Autonomnoj pokrajini Vojvodini pod vodstvom Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova¹, uz podršku UN Women.

2008-2015.

Organizacije civilnog društva i lokalne samouprave uključuju rodnu perspektivu u svoje linijske budžete. Ovaj period je važan za razvoj osnovnih znanja i veština u oblasti ROB-a, kao i za stvaranje baze pristalica iz koje je podrška dalje rasla.

Prelazak sa linijskog na programsko budžetiranje omogućuje uvođenje rodne perspektive u budžetski proces na nacionalnom nivou.

2015-2018.

Više od 900 zaposlenih u javnom sektoru su uključeni u programe jačanja kapaciteta za uvođenje ROB-a na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou.

Zaposleni u javnom sektoru dodatno učvršćuju svoja znanja i veštine za ROB tokom 184 info sesija, kao i kroz individualno mentorstvo.

Ministarstvo finansija uključuje ROB u Zakon o budžetskom sistemu, a rodna ravnopravnost je postavljena za jedan od ciljeva budžeta.

Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost, Ministarstvo finansija i UN Women formiraju visoko operativnu grupu za podršku ROB-u koja je zadužena za planiranje, sprovođenje i praćenje ROB-a.

16 institucija na nacionalnom nivou je primenilo ROB u budžetu za 2016. godinu.

2016-2018.

Ministar finansija i Pokrajinski sekretar za finansije su izdali tri godišnja Plana uvođenja ROB-a

Izrađena tri godišnja izveštaja o napretku u uvođenju ROB-a, koji obuhvataju institucije na nacionalnom i pokrajinskom nivou.

2016

Uvođenje obaveznog sprovođenja rodne analize i izveštavanja o ROB-u dodatno učvršćuje zakonodavni okvir.

Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost 2016-2020 uključuje ROB kao jedan od posebnih ciljeva za sprovođenje strateškog cilja 3, koji se odnosi na sistemsko uvođenje rodne perspektive u donošenje, sprovođenje i praćenje javnih politika.

Softver koji se koristi prilikom planiranja budžeta u AP Vojvodini uključuje ROB.

26 institucija na nacionalnom nivou i 10 na pokrajinskom nivou primenilo je ROB u budžetu za 2017. godinu.

2017

33 institucije na nacionalnom i 14 na pokrajinskom nivou je primenilo ROB u budžetu za 2018. godinu kroz ukupno 65 programa i 93 programske aktivnosti.

Priručnik za uvođenje ROB-a i Uputstvo za sprovođenje rodne analize su pripremljeni na osnovu iskustava iz prakse, sa ciljem da dodatno ojačaju kapacitete u institucijama i obogate bazu resursa za sprovođenje ove važne reforme.

2018

1. Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova (do 2012), Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova (2012- 2016), i od 2016. Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova.

40 institucija na nacionalnom i 18 na pokrajinskom nivou će primeniti ROB u budžetu za 2019. godinu, u skladu sa Godišnjim planom uvođenja ROB-a.

USPEŠNI PRIMERI NA PUTU KA OSTVARENJU RODNE RAVNOPRAVNOSTI



● Generalni sekretarijat Vlade će početi da vodi evidenciju i objavljuje izveštaj o postavljenjima, izvršenjima i imenovanjima Vlade Republike Srbije, čime će doprineti sistematičnom praćenju broja žena i muškaraca na najvišim mestima odlučivanja.



● Republički zavod za statistiku je povećao broj indikatora o kojima izveštava po polu u oblasti demografije i društvene statistike.



● Državna revizorska institucija je u svoje redovne aktivnosti uvrstila praćenje ispunjenja obaveze primene ROB-a, među institucijama koje su obuhvaćene godišnjim planom revizije.



● Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu je kao rodno odgovorni cilj za 2018. godinu definisao povećanje broja građana i građanki koji se bave sportom, kao i broja sportista/kinja i stručnjaka i stručnjakinja u cilju postizanja vrhunskih sportskih rezultata.



● Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je tokom 2017. godine sproveo rodnu analizu svojih resora, sa ciljem definisanja prioriteta ROB-a za period od tri godine. Na osnovu rodne analize, Pokrajinski sekretarijat je utvrdio da su žene podzastupljene u dodeljenim podsticajima u poljoprivredi, što će biti uzeto u obzir pri planiranju budžeta u periodu od 2019-2021. godine.



● Pokrajinski socijalno-ekonomski savet će početi da prati u kojoj meri ova institucija prilikom usaglašavanja odluka između poslodavaca, sindikata i države, uzima u obzir i posledice odluka na položaj radnika i radnica.



● Fiskalni savet je uveo analizu efekata ROB-a kao dodatak na redovne godišnje analize koje priprema.



● Ministarstvo kulture i informisanja je podržalo projekat "Rok kamp za devojčice" u cilju afirmisanja rodne ravnopravnosti i uklanjanja rodni stereotipa.



● Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave i Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti sprovede rodne analize svojih nadležnosti, i definisati rodno odgovorne prioritete i ciljeve.



● Kancelarija za upravljanje javnim ulaganjima će pratiti procenat javnih objekata pristupačnih za osobe sa invaliditetom, od ukupnog broja objekata koji se obnavljaju sredstvima iz budžeta Republike Srbije.

FAKTORI USPEHA

● **Potpredsednica Vlade Republike Srbije koja predsedava Koordinacionim telom za rodnu ravnopravnost i ministar finansija podržali su uvođenje ROB-a i na taj način obezbedili političku podršku s najvišeg nivoa vlasti;**

● **Pokrajinska sekretarka za finansije pruža podršku i vodi ovaj proces na pokrajinskom nivou;**

● **Ženska parlamentarna mreža igra važnu ulogu u isticanju značaja uvođenja ROB-a, a takođe utiče i na povećanu potražnju za uključivanjem rodne perspektive u budžetske procese na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou;**

● **Reforma je postepena i kontinuirana;**

● **Tehnička podrška je osmišljena tako da se prvo osigura razumevanje značaja ROB-a tokom planiranja, sprovođenja i praćenja izvršenja budžeta, a potom pruže jasna uputstva i tehnički detalji u vezi sa samim sprovođenjem ROB-a;**

● **Tehnička podrška se oslanja na lokalno znanje i međunarodno iskustvo;**

● **Tehnička podrška, koja uključuje održavanje obuka i individualno mentorstvo, je fleksibilna i dostupna;**

● **Sve je veća zajednica državnih službenika/ca sa direktnim iskustvom u sprovođenju ROB-a što doprinosi njegovoj institucionalizaciji.**